

17 rapporter om krigen - en har vakt rabalder

DEBATT OM LANDSSVIK- OPPGJØRET

Av JOHS MYHREN

Landssvik- dømte

Johs Myhren har fått på pukkelen, etter at han har

stilt spørsmål ved deler av det som skjedde under landssvikoppgjøret. I denne artikkelen redegjør han for bakgrunnen for den omdiskuterte rapporten, som Dagningen baserte sitt intervju med Myhren på, og som har vakt store reaksjoner.

14. november 1988 ble det på Park Hotell i Sandefjord holdt en konferanse med 190 deltakere. Seminarets tittel var: «Okkupasjonsforskning i Norges kommuner». Arrangør var Folkeuniversitetet Sør, Sandefjord, med konferanseleder rektor Jan Eidi.

Representantene på konferansen kom fra Hjemmefronten, ex-fanger fra begge sider, krigsseilere, soldater i alliert tjeneste og tidligere medlemmer av Nasjonal Samling og frontkjemper.

Hensikten med konferansen var å forberede markeringen av 50 år siden 9. april 1940. Strategien var å motivere interesserte i lokalmiljøene til å kartlegge bilder fra okkupasjonsåra, samle data om Hjemmefrontens utbredelse i kommunene, fengsling av

nordmenn, medlemskap i Nasjonal Samling, kampen om organisasjonene i skole, kirke og presse samt tyskernes bemanning i kommunene.

Landssvikoppgjøret

2. desember 1994 ble det så i Stortinget holdt et konstituerende møte, og følgende prosjektråd for Norge under okkupasjonen ble valgt: Direktør Bjørn Balstad, leder, rådsmedlemmer, forfatter Randi Bratteli, forsker Guri Hjeltnes, professor Tore Pryser, fylkesmann Håkon Randal, prosjektleder, spesialrådgiver Jan Eidi. Denne prosjektgruppa - som får økonomisk støtte fra departement og de fleste fylker - har hittil fått utarbeidet 17 rapporter om ulike forhold under okkupasjonen. Ett av disse prosjektene var en større spørreundersøkelse om landssvikoppgjørets fengsler og fangeleirer.

Fengselsforhold

Jeg vil streke sterkt under at det er denne prosjektgruppa - som ikke hadde NS-medlemmer - som tok initiativet og som står bak utgreiinga om forholda i fengsler og fangeleirer. Det er prosjektleder Jan Eidi som har

utarbeidet 50 spørsmål som NS-fangene skulle svare på. Det ble sendt ut 1.080 skjemaer og 271 svarte, cirka 25 prosent.

Etter at alle svar hadde kommet inn, kom jeg inn i bildet. Jeg fikk en forespørsel fra prosjektlederen om jeg ville bearbeide og systematisere svarene etter innhold, lage statistikk og komme med kommentarer. Det sa jeg meg villig til og skrev en rapport på 25 sider, som jeg sendte til Eidi. Etter en viss tid sendte Eidi rapporten til NTB, som på egenhånd sendte et utdrag av rapporten til sine abonnenter.

Mitt ansvar

Jeg vil streke sterkt under at det var prosjektgruppa - og ikke NS - som tok initiativet til denne undersøkelsen. Av NS-medlemmer er det bare jeg som har studert alle svarene, og rapporten er fullt og helt mitt ansvar. Statistisk bygger jeg naturligvis på svarene, men kommentarene er mine vurderinger, kombinert med mange kilder fra ikke NS-hold. Den viktigste er overlege Jon Leikvam som var fengselslege under hele okkupasjonen og etter 1945.

BREDT: Historieprofessor Tore Pryser og forfatter Randi Bratteli er med i den statsstøttede prosjektgruppa, som har arbeidet med å få fram rapporter om okkupasjonstida og landssvikoppgjøret.

113360